

- בעניין: _____ עומר, חסר מעמד (מספר אסיר _____)
1. המוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר
ע"ר מס' 580163517

ע"י ב"כ עוה"ד דניאל שנהר (מ"ר 41065) ו/או סיגי בן-ארי (מ"ר 37566) ו/או חווה מטרס-עירון (מ"ר 35174) ו/או בנימין אחסתרביה (מ"ר 58088) ו/או בילאל סביחאת (מ"ר 49838) ו/או ענת גונן (מ"ר 28359) ו/או עביר ג'ובראן-דכוור (מ"ר 44346) ו/או נאסר עודה (מ"ר 68398)

מהמוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר
רח' אבו עוביידה 4, ירושלים, 97200
טל: 02-6283555; פקס: 02-6276317

העותרים

- נ ג ד -

1. מפקד כוחות הצבא בגדה המערבית
2. קצין משטרה צבאית ראשי
3. נציב שירות בתי הסוהר
4. המפקח הכללי - משטרת ישראל

באמצעות פרקליטות המדינה
צלחה א-דין 29, ירושלים 91010

המשיבים

עתירה לצו Habeas Corpus

מוגשת בזאת עתירה למתן צו-על-תנאי, המופנית אל המשיבים והמורה להם לבוא וליתן טעם, כדלקמן:

- א. למשיב 1 - מדוע לא יודיע למשפחת העותר 1 (להלן: **העותר**) מה עלה בגורלו של העותר, שנעצר בידי כוחות הביטחון של ישראל ביום 3.8.14 ואשר מקום הימצאו, נכון לעכשיו, אינו ידוע; אם הוא אכן מוחזק על-ידו או על-ידי מי מטעמו – היכן הוא מוחזק ומכוח איזה דין; ואם שוחרר או הועבר לגורם אחר – מתי, היכן, לידי מי, ומה ידוע לו על מקום הימצאו היום. ככל שהעותר מוחזק בידי רשות ישראלית שלא כדין, יתבקש בית-המשפט להורות על שחרורו.
- ב. למשיב 2 – מדוע לא יחזיק בידיו מידע עדכני בדבר מעצרו ומקום מעצרו של כל עצור, תושב השטחים, המוחזק על ידי איזו מרשויות המדינה.
- ג. למשיבים 3 ו-4, באם העותר מוחזק בידי מי מהם - מדוע לא ירשמו כדין, ובזמן אמת, את מקום מעצרו של עצור.

בקשה לקביעת דיון דחוף

בית המשפט הנכבד מתבקש לקבוע דיון דחוף בעתירה.

עניינה של עתירה זו בזכותם היסודית ביותר של עצור, שנעצר על ידי חיילים או כוחות ביטחון אחרים של ישראל, שדבר מעצרו ומקומו ייודעו. בזכות זו תלוי מימושן של זכויות אחרות של העצור – לייצוג משפטי, להתערבות בעניין תנאי מעצרו וכד'. הזכות היא גם זכותה של משפחת העצור, לדעת מה עלה בגורל יקירה והיכן הוא מוחזק.

הדין מורה, כי הודעה על מקום מעצרו של עצור תימסר לאדם הקרוב לו **ללא שיהוי**. משפחת העותר אינה יודעת, נכון להיום, היכן יקירה מוחזק.

הזמן החולף מגביר את חוסר הוודאות בו חיה המשפחה, את דאגתה ואת חרדתה. הזמן החולף גם מסכל – מרגע לרגע – את מימוש זכויותיו היסודיות ביותר של עצור, המצוי במשמורת, והוא נטול כוח להגן על ענייניו בעצמו.

אם עודנו בידי רשויות המדינה, זכאית המשפחה על פי דין לדעת **מייד** אודות מקום הימצאו ולמנות עורך דין שייצגו בהליכי המעצר. אם יצא מידי המדינה, חובה על המדינה לספק **בדחיפות** כל מידע שיסייע באיתורו, ובהגנה עליו במידת הצורך.

במספר עתירות הביאס קורפוס שהוגשו על-ידי העותר 2 לבית-משפט נכבד זה, בעניין תושבי השטחים שנעצרו על-ידי חיילים או כוחות ביטחון אחרים של ישראל, בית-המשפט קבע תקופה **מקסימלית** של **24 שעות** שבגדרה על המשיב היה להשיב לעתירה. כך, למשל, בבג"ץ 2878/13 **נאסר ואח' נגד מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית**.

ואלו הם נימוקי העתירה

ענייניו של העותר

1. העותר הוא בן 18, תושב הכפר קראות בני זיד שבנפת רמאללה. הוא נעצר מביתו לפנות בוקר של יום 3.8.14. מאז מוחזק העותר בידי הרשויות הישראליות, ואף נשפט לשתי שנות מאסר וחצי.

2. ביום 19.4.15 פנתה משפחתו של העותר אל העותר 2 (להלן: **המוקד** או **המוקד להגנת הפרט**) בבקשה לסייע לה באיתורו, וזאת לאחר שנודע לה כי כנראה הועבר מכלא עופר למקום כליאה אחר, שאינו ידוע לה, בסוף חודש מרץ 2015.

3. לאחר שבירר המוקד פרטים נוספים אל מול משפחתו של העותר (זאת בשל העובדה שהעותר הינו מחוסר מעמד בגדה המערבית), פנה בפנייה פרטנית, שכללה את הפרטים המלאים שהיו ידועים לו באותה העת, למרכז השליטה שאצל המשיב 2 (להלן: **המשל"ט**). פנייה זו נעשתה ביום 20.4.15. ביום 21.4.15 ענה משל"ט כליאה כי העותר "לא נמצא, בעקבות חוסר בפרטים".

העתק תשובת משל"ט כליאה מצורף ומסומן **ע/1**.

4. לאור תשובה תמוהה זו (ודוק, מדובר באסיר שפוט, שנעצר זמן רב לפני שפנה המוקד בעניינו), נאלץ המוקד לפנות לפרקליטות המדינה, בדרישה כי העותר יאוטר בהקדם.

העתק פניית המוקד לפרקליטות המדינה מיום 21.4.15 מצורף ומסומן ע/2.

5. בשעות הערב של יום 21.4.15 נשלחה למשרדי המוקד תשובת פרקליטות המדינה; התשובה היתה מקוממת. כל שנאמר בה היה שהעותר אכן מצוי במשמורת שבי"ס, אולם לא נמסר מקום הכליאה של העותר.

העתק תשובת פרקליטות המדינה מיום מצורף ומסומן ע/3.

6. לאור זאת, נאלץ המוקד לענות לפרקליטות ביום 22.4.15. טענת המוקד היתה כי בבג"ץ 6757/95 **חירבאוי נ' המפקד הצבאי** נקבעה הלכה בכל הנוגע לתפקידו של המשל"ט באיתור עצורים פלסטינים, ומאז פונה המוקד למשל"ט בנוגע לאיתור עצורים ואסירים פלסטינים. עוד נמסר כי מאחר שבני משפחתו של העותר מנועים מלבקר בכלא, ואינם יכולים להיות איתו בקשר טלפוני או אחר, חובה על הרשויות לענות באופן מיידי לשאלה היכן הוא מוחזק.

העתק מכתבו של המוקד מצורף ומסומן ע/4.

7. באותו היום התקבלה תשובת הפרקליטות. בתשובה זו לא נמסר המידע המבוקש אודות מקום הכליאה של העותר, אלא המוקד הופנה למשל"ט, בכדי שזה ימסור לו את המידע המבוקש.

העתק תשובת הפרקליטות מיום 22.4.15 מצורף ומסומן ע/5.

8. בעקבות זאת, נאלץ המוקד לשוב ולפנות למשל"ט, בכדי לקבל סופסוף את המידע המבוקש (והכל כך בסיסי) בדבר מקום החזקתו של העותר. תשובת המשל"ט לא הניחה את העת; נאמר בה כי "לפי הנתונים שקיבלנו אודות הנ"ל, הנ"ל נמצא **בסבירות** במגידו" (ההדגשה במקור – ד.ש.).

העתק תשובת המשל"ט מיום 22.4.15 מצורף ומסומן ע/6.

9. מאחר שגם בתשובה זו היה אלמנט תמוה ומטריד (מה פירוש, בהקשר של מקום החזקתו של כלוא, התיבה "בסבירות"?), משפחתו של העותר לא מצאה מנוח. לכן, שב ופנה המוקד למשל"ט ביום 28.4.15, בתקווה לקבל מידע אמין והחלטי בדבר מקום החזקתו של העותר. נדגיש, כי פניה זו נסמכה על אותם נתונים שמסר המשל"ט בתשובתו מיום 22.4.15, קרי מספר תעודת הזהות הפיקטיבית/מספר אסיר של העותר). התקווה היתה שלאחר השתלשלות העניינים שתוארה לעיל, יפנים המשל"ט את החובות המוטלות עליו ויפעל לאיתורו המדויק של העותר.

10. דא עקא, התקוות נכזבו. ביום 29.4.15 התקבלה תשובת המשל"ט, לפיה העותר "לא נמצא".

11. אם כן, נכון למועד הגשת עתירה זו, משל"ט הכליאה לא הצליח לאתר את העותר. זאת, על אף שחלפו כמעט עשרה ימים מאז פנה המוקד בעניינו לראשונה, ולמרות הפנייה הבהולה לפרקליטות המדינה.

12. העותר 2 הוא ארגון זכויות אדם, המסייע לפלסטינים תושבי הגדה המערבית, שזכויותיהם קופחו בידי המשיב. בין שאר פעולותיו, הוא מסייע באיתור מקום החזקתם על עצורים שנעצרו על ידי כוחות הביטחון של ישראל.

הטיעון המשפטי

הודעה על מקום מעצר – חובתם של המשיבים 1 ו-2

13. אין צורך להכביר מלים בדבר הזכות למסירת הודעה בדבר מעצרו של אדם ומקום החזקתו. זכות זו, זכות יסוד היא – הן של העצור והן של בני משפחתו. זכות זו מהווה חלק מזכות היסוד לכבוד האדם. מערכת שלטונית שאינה מקפידה על קיומה, אלא מעלימה ומחביאה אנשים שבמשמורתה מבני משפחותיהם במשך פרקי זמן ניכרים, נוהגת באכזריות הפוגעת קשות בצלם האנוש של העצור ובני משפחתו.

14. סעיף 53(א) לצו בדבר הוראות בטחון [נוסח משולב] (אזור יהודה והשומרון) (מס' 1651), התש"ע–2009, קובע כי:

"נעצר אדם, תימסר ללא שיהוי ידיעה על מעצרו ומקום הימצאו לאדם הקרוב אליו, זולת אם ביקש העצור שלא להודיע כאמור" (כל ההדגשות בעתירה שלי – ד.ש.).

15. גם בפסיקת בית משפט נכבד זה הוכרה הזכות למסירת הודעה כאמור כזכות יסוד. כדברי המשנה לנשיא מ' אלון בבג"ץ 670/89 עודה ואח' נגד מפקד כוחות צה"ל באיו"ש, פ"ד מג(4), 515, 517:

"חובת הודעה זו הינה פועל יוצא מזכות יסוד הנתונה לאדם שנעצר כדת וכדין על-ידי השלטונות המוסמכים, שאלה יביאו את דבר מעצרו לידיעת קרוביו, למען יידעו מה עלה בגורלו של קרובם העצור וכיצד ניתן להושיט לו העזרה הדרושה לו כדי להגן על חירותו. זכות זו זכות טבעית היא, ונגזרת היא מכבוד האדם ומעקרונות הצדק הכלליים, ונתונה היא הן לעצור עצמו והן לקרוביו".

16. בשנת 1995, לאחר שמשל"ט הכליאה לא עמד בחובותיו, הגיש המוקד להגנת הפרט עתירה לבג"ץ (בג"ץ 6757/95 חירבאוי ואח' נגד מפקד כוחות צה"ל באזור יהודה ושומרון) (לא פורסם, להלן: **פסק דין חירבאוי**). במסגרת הליך זה, נתן בית המשפט העליון תוקף של פסק דין להסדר שהגיעו אליו הצדדים, שלפיו:

"א) עם מעצרו של אדם תושב האזור, תימסר ללא שיהוי הודעה על מעצרו ומקום מעצרו באמצעות הטלפון למספר טלפון אותו ימסור העצור לגורם העוצר.

הגורם העוצר ימסור הודעה טלפונית כאמור, וירשום בטופס שיוכן לצורך כך פרטי ההודעה שמסר ופרטי מקבל ההודעה.

במידה וביקש זאת העצור, תימסר הודעה טלפונית גם לעורך דין שהעצור נקב בשמו ומסר פרטיו, הגורם העוצר יודיע לעצור על זכותו זו...

ב) **מרכז השליטה הצה"ל"י** (בין שהמדובר במרכז השליטה ובין שהמדובר בגורם אחר) **יקבל מכל הגורמים... מידע עדכני בדבר מעצרו ומקום מעצרו של עצור אחת ליממה, באופן שניתן יהא לאתר העצור, לפי פניה בכתב של גורמי חוץ.**

ג) **מרכז השליטה הצה"ל"י ימסור פרטים מן המידע האמור, על פי פניה בכתב של אגודות ציבוריות שעיסוקן בכך, ו/או על פי פניה בכתב של עו"ד מיופה כוח המייצג את העצור או משפחתו.**

לאחר העברת הפניה בכתב יוכל הגורם הפונה לקבל את המידע באמצעות הטלפון".

17. במסגרת בג"ץ 8435/12 ____ **אבו סל נ' המפקד הצבאי** (פסק דין מ-22.8.13) מסרו המשיבים (שהם אותם משיבים שבעתירה דנו) כי חודדו נהלי העבודה של משל"ט הכליאה, כדי למנוע מצבים בהם עצורים "נעלמים". כך מצוטטים הנהלים החדשים הללו בסעיף 4 לתגובת המשיבים מיום 25.2.13:

ראשית, נקבע כי במידה והעצור לא נמצא בשב"ס, משטרת ישראל ומתקני ההשגחה הפיקודיים באיו"ש, אזי תיערך פניה לשבע החטיבות המרחביות בעלות האחריות על הגזרות השונות באזור יהודה ושומרון, אשר הן האמונות על הפעלת הכוחות הצבאיים המבצעים את המעצרים באיו"ש. זאת, על מנת לברר האם נעצר העצור על ידי מי מהחטיבות המרחביות, וטרם הועבר לידי הגופים האמורים (כך במקור – ד.ש.) על החזקתם של עצורים באיו"ש.

שנית, לאחר בדיקה עם החטיבות המרחביות, ובמידה והעצור לא נמצא בהן, תיערך בדיקה אל מול גורמי המשטרה הצבאית בפיקודים של צה"ל (צפון, דרום ומרכז), כדי לברר האם העצור פונה לבית-חולים המצוי בגזרת אחד הפיקודים.

18. הנה כי כן, מחובתו של המשיב 1 למסור למשפחתו של העצור הודעה, בין טלפונית ובין בדרך אחרת, על עובדת מעצרו ומקום החזקתו. מחובתו של המשיב 2 להחזיק מידע עדכני בדבר מעצרו ומקום מעצרו של כל עצור ועצור. כגיבוי לחובה זו, נקבע מנגנון שיאפשר למשפחות לפנות לארגונים כדוגמת המוקד, ולעורכי-דין, על-מנת לקבל מידע עדכני אודות מקום המעצר של יקיריהן, וזאת באמצעות המשל"ט.

19. נושא איתור העצורים ותפקוד המשל"ט נדון גם בהחלטתו של כב' הרשם בעז אוקון בבג"ץ 9332/02 **ג'ראר נ' מפקד כוחות צה"ל**. בהחלטתו כותב כב' הרשם:

"מסירת המידע מהווה אמצעי בקרה ופיקוח, אך יש לה חשיבות אנושית מבחינת העצור המאבד באחת את השליטה בחייו. **יש לדיווח משמעות שלא ניתן להפריז בחשיבותה מבחינת בני המשפחה, אשר קרוב להם נעלם "בלא הסבר". ההגנה על הפומביות מהווה ערובה למניעת שימוש לרעה ביכולת לעצור, ומונעת שימוש בלתי מרוסן ביכולת זו.** אכן, כוחה של המדינה, ויהיו כוונותיה טובות ככל שיהיו, הוא גדול. בלא דיווח עלול כוח זה לצאת מכלל שליטה, גם אם הוא מוסבר בשיקולים ביטחוניים. ויתור או הגמשה טומנים בחובם סיכונים ברורים. הנסיון

מלמד ששימוש יתר בכוח, שלא שורש בעיתו, יוצר מציאות חדשה. הכוח אינו כמו בומרנג, כשמשחררים אותו – הוא לא חוזר. על כן מצווה הרשות להקפדה של ממש בכל הנוגע להפעלת סמכויות המעצר. **הקפדה זו מחייבת דיווח מיידית על עצם המעצר**."

20. מכאן שני הסעדים הראשוניים המבוקשים בעתירה שעניינם מחויבותם של המשיבים במסירת הודעה על מעצרו ומקום מעצרו של אדם ומחויבותו של המשיב 2, באמצעות משל"ט הכליאה, להחזיק בידיו מידע עדכני בדבר מעצרו ומקום מעצרו של כל עצור המוחזק על ידי מי מזרועות המדינה.

רישום העותר במקום המעצר

21. מובן מאליו כי לכל עצור ישנה זכות שמקום מעצרו יהיה ודאי וברור לכל. רישומו של עצור במקום מעצרו הוא תנאי הכרחי למימוש זכויותיו. רק כך יוכלו משפחתו ועורך דינו לברר עם האחראים על מקום המעצר מהו מעמדו, מצבו הבריאותי, תנאי מעצרו, האם ומתי ניתן להיפגש עימו וכדומה. רק כך יוכלו לפעול למען מימוש זכויותיו כעצור. אף זכותו של עצור להיות נוכח בהליכים המשפטיים המתנהלים נגדו תלויה ברישומו המסודר במקום מעצרו.

22. אי רישומו של עצור במקום המעצר פוגע קשות בזכויות הבסיסיות שלו ושל בני משפחתו. מערכת שלטונית שאינה מקפידה על רישום העצור במקום מעצרו ועל היכולת לקבל אינפורמציה שוטפת על סמך רישום זה, אינה ממלאת את חובתה ומועלת בתפקידה.

23. רישום ראוי של עצורים מוסדר בחקיקה הן באשר לעצורים המוחזקים בידי המשיב 3 והן באשר לעצורים המוחזקים בידי המשיב 4.

רישום עצורים המוחזקים בידי המשיב 3

24. בשל החשיבות העליונה שיש לרישומו של עצור במקום מעצרו, עוגנה חובת הרישום בחקיקה ראשית. סעיף 4 לפקודת בתי הסוהר (נוסח חדש) תשל"ב-1971 קובע כי :

"התקבל אדם לבית סוהר ידאג מנהל בית הסוהר שיירשמו בנוגע אליו הפרטים שנקבעו".

25. בפרק 5 להוראות שירות בתי הסוהר (סעיף 5.06) נכתב :

"בבית הסוהר יתנהל רישום מעודכן ומדויק לגבי כל אסיר המוחזק בו...".

רישום עצורים המוחזקים בידי המשיב 4

26. ההוראות העוסקות ברישום עצורים המוחזקים בידי המשיב 4 מרחיקות לכת אף יותר מאלו החלות על העצורים המוחזקים בידי המשיב 3. בסעיף 3א(2) לפקודת המטה הארצי 12.03.01, שכותרתה "הטיפול בכלואים בבית המעצר" נקבע כי :

”לא יכלא אדם בבית המעצר, לפני שהממונה על החקירה או על המעצר מסר הודעה על המעצר לבני משפחתו, ולפני שראיין אותו קצין והודיע לו על זכותו ליצור קשר עם עורך דיין”

27. מכאן הסעד השלישי המבוקש בעתירה, שעניינו הפקת לקחים מהמקרה הנוכחי, **אשר אינו המקרה הראשון בו נתקל המוקד בחוסר הקפדה על הנהלים הקבועים בחוק מצד המשיבים, והקפדה על נהלים שימנעו היעלמות עצורים, כדוגמת העותר דנן.**

ממהותה של עתירה זו שהיא אינה מגובה בתצהיר ובייפוי כוח מטעמו של העותר. לעתירה מצורף תצהיר וייפוי כח מטעם המוקד בנוגע לקבלת המידע אודות העותר במשרדיו ובנוגע לפעולותיו בעניינו.

מטעמים אלה, מתבקש בית-המשפט הנכבד להוציא בדחיפות צו על תנאי כמבוקש בראש העתירה, ולאחר קבלת תשובת המשיב, להופכו להחלטי ולהטיל עליו את הוצאות המשפט ושכר טרחת עו”ד.

ירושלים, 30 באפריל 2015

דניאל שנהר, עו”ד
ב”כ העותרים

(ת.ש. 87241)